

ในแวดวงคนสักรณ

จุฬารัตน์ ภัทรวาท

นโยบายรัฐกับการสักรณ

สาระสำคัญที่จะกล่าวถึง เป็นเรื่องเกี่ยวกับกรอบคิด ข้อตกลงร่วม และข้อเสนอต่าง ๆ ซึ่งรัฐมนตรีที่ดูแลกิจการสักรณ และผู้เกี่ยวข้อง ควรนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและทิศทางเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาการสักรณ เพื่อให้เกิดการพัฒนา สักรณในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดคุณค่าต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ตามครรลองของสักรณ อีกทั้งการเกิดเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสักรณอย่างกว้างขวางและเกิดผลดีต่อมวลมนุษยชาติ สันติสุขอันเป็นเป้าหมายของการสักรณตามที่คาดหวัง

กรอบคิดเกี่ยวกับนโยบายรัฐกับการสักรณ

การก่อเกิดของการสักรณในประเทศกำลังพัฒนา มักจะเริ่มต้นจากการอุปถัมภ์ของรัฐ โดยรัฐมีเจตนาารมณ์ในการใช้สักรณเป็น “เครื่องมือ” ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งผิดแผกไปจากการก่อเกิดของการสักรณในทวีปยุโรปและอเมริกา ที่มักเริ่มต้นจากการรวมตัวของประชาชนที่เห็นชอบในปรัชญาแนวคิดสักรณ ดังนั้น จึงจะเห็นได้ว่าการสักรณในประเทศไทยและอีกหลายประเทศในอาเซียน ยังมีแนวทางการดำเนินงานที่ได้รับการอุปถัมภ์ของภาครัฐภายใต้โครงการอุดหนุนต่างๆ อย่างไรก็ตามในคราวการประชุมรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการสักรณในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกในห้วงเวลา 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ได้มีข้อตกลงร่วมของภาคีภายใต้เครือข่าย ICA ไปในทิศทางของการที่รัฐจะปล่อยวางการเข้าไปแทรกแซงการดำเนินงานของสักรณในแนวทางที่สักรณไม่ได้ทำหน้าที่ในฐานะองค์การอิสระและการเป็นองค์การพึ่งพาตนเอง โดยเห็น

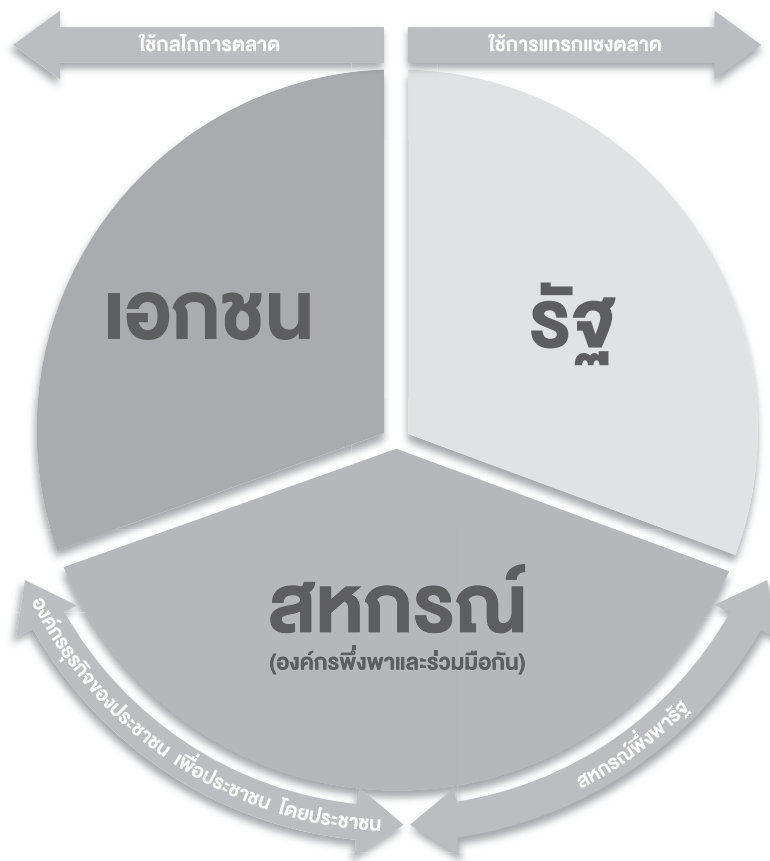
ควรให้กำหนดบทบาทของรัฐในทิศทางของการสนับสนุน การจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อต่อการชักชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในสหกรณ์และการยกระดับขีดความสามารถของสหกรณ์

แนวปฏิบัติที่ดีในเรื่องบทบาทของรัฐกับการสหกรณ์นั้นสามารถเรียนรู้ได้จาก ขบวนการสหกรณ์ในประเทศบราซิล ที่รัฐได้ปล่อยวางเรื่องการอุปถัมภ์สหกรณ์และให้การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขบวนการสหกรณ์ จนสามารถสร้างคุณค่าและนำประโยชน์ไปสู่ประชาชนได้อย่างกว้างขวาง ดังกรณีของเครือข่ายสหกรณ์ยูนิเมท ที่สามารถลดภาระของรัฐบาลได้ จัดบริการด้านสุขภาพ ที่มีคุณภาพให้แก่ประชาชนทั้งในระดับกลางและระดับล่างกว่า 140 ล้านคน

ผู้ที่มีประสบการณ์เรียนรู้เรื่องการสหกรณ์ในหลายๆ ประเทศจะเห็นว่า ในสังคมใดๆ ไม่ใช่สิ่งที่คนทุกคนจะเห็นชอบในเรื่องสหกรณ์ ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไป โดยข้อมูลจากการวิจัยชี้ว่าการที่ปัจเจกบุคคลได้รับโอกาสและทางเลือกในการเรียนรู้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ ย่อมมีผลต่อการปรับทัศนคติ และวิถีคิดในการดำรงชีวิต ในแนวทางของ การพึ่งพาตนเอง และร่วมมือกัน และจะเป็นแรงจูงใจให้มีความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในสหกรณ์ ในทางกลับกันปัจเจกบุคคลที่มีโอกาสทางเลือกมากกว่าและมีแรงจูงใจอยู่ที่ “กำไร” กับ

ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ย่อมให้ความสนใจในการทำธุรกิจที่มีรายได้จากการลงทุน การเก็งกำไร ความเสี่ยง ซึ่งคนเหล่านี้ก็จะมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ที่ส่งผลต่อ การจ้างงาน การสะสมทุน และความมั่งคั่ง ในขณะที่ปัจเจกบุคคลในกลุ่มที่เป็นผู้มียาได้น้อย และขาดโอกาสการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ก็จำเป็นต้องพึ่งพาการอุปถัมภ์จากรัฐ ซึ่งในแนวทางดังกล่าว รัฐมักใช้รูปแบบองค์กร “รัฐวิสาหกิจ” เพื่อดำเนินการในการให้บริการแก่ประชาชน ในลักษณะดังกล่าวสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนจาก

กรอบคิด Three Economic Model ในห้วงเวลากว่า 170 ปีนับตั้งแต่การสหกรณ์ได้ก่อเกิดขึ้นในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยผู้นำความคิดคนสำคัญหลายท่านได้ริเริ่มและทดลองจัดตั้งองค์กรชุมชนในกลุ่มผู้ใช้แรงงาน ที่ถูกเอารัดเอาเปรียบจาก “นายทุน” และแม้ว่า “โรเบิร์ต โอเวน” ผู้ซึ่งได้รับการขนานนามว่าเป็น “บิดาแห่งสหกรณ์” จะไม่ประสบความสำเร็จในโครงการการจัดตั้ง สหกรณ์ในรูปแบบของชุมชน แต่ในปี ค.ศ.1844 (พ.ศ.2387) กลุ่มผู้นำรอซเชลก็สามารถจัดตั้งและดำเนินงาน “ร้านสหกรณ์” ณ เมืองแมนเชสเตอร์ ประเทศอังกฤษ จน

กรอบคิด Three Economic Model

¹ ดูรายละเอียดในข้อสรุปการประชุมรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ครั้งที่ 5

² เรียนรู้ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศบราซิลโดยใช้กลไกสหกรณ์ (บทความวารสารตนสหกรณ์ ฉบับที่ 24 หน้า 30)

ประสบผลสำเร็จและนับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ตัวแบบธุรกิจสหกรณ์ก็ได้ขยายผลจัดตั้งในหลายรูปแบบ ในหลายประเทศ และหลายภูมิภาค โดยหลักการสหกรณ์รอกเซล ได้ถูกนำไปใช้เป็นตัวแบบของหลักการสหกรณ์สากลจนถึงปัจจุบัน โดยมี ICA ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางของเครือข่ายสหกรณ์ในระดับโลก ทำหน้าที่เผยแพร่และประสานงานให้เกิดความร่วมมือในระหว่างสหกรณ์ และองค์กรที่เป็นสมาชิก จำนวน 284 องค์กร ใน 100 ประเทศ มีสมาชิกปัจเจกบุคคลกว่าหนึ่งพันล้านคน และมีการจ้างงานมากกว่า 250 ล้านตำแหน่งในขบวนการสหกรณ์โลก (ICA, 2558)

หากใครได้มีโอกาสติดตามงานเขียนของนักสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวแนวคิดและแนวปฏิบัติของนักสหกรณ์รุ่นบุกเบิกแล้วจะเห็นตรงกันว่า ตัวแบบธุรกิจสหกรณ์ ถือเป็นนวัตกรรมความคิดอันงดงามข้ามศตวรรษที่ได้ถูกออกแบบภายใต้ปรัชญาแนวคิดพื้นฐานของผู้นำความคิด ที่ให้ความสำคัญกับคน และเน้นให้คนมีจริยธรรม ในเรื่องความซื่อสัตย์ เปิดเผย รับผิดชอบ เอื้ออาทร การมีความสามัคคีกันในการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจบนรากฐานของการพึ่งพาตนเอง และการร่วมมือกันการปลูกฝังนิสัย การประหยัด อดออม การมีวินัยทางการเงิน และการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนธุรกิจที่ตนเป็นเจ้าของโดยยึดถือแนวปฏิบัติตามหลักการสหกรณ์

แนวทางของการดำเนินธุรกิจสหกรณ์นั้น มีประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาอยู่ 3 องค์ประกอบได้แก่ คน

องค์กร และเครือข่าย ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากแนวปฏิบัติตามหลักการสหกรณ์ที่สะท้อนมาจาก ปรัชญาแนวคิดพื้นฐานในการจัดตั้งองค์การธุรกิจของสมาชิกเพื่อสมาชิก โดยสมาชิก ซึ่งแนวทางดังกล่าวนั้นสมาชิกปัจเจกบุคคลต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน องค์การธุรกิจที่ตนเป็นเจ้าของตามหลักการประชาธิปไตย เพื่อมอบหมายให้มีตัวแทนของสมาชิกเข้าไปบริหารจัดการแทนตนเพื่อการดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ มีความยั่งยืนและผู้ในฐานะเป็นผู้ใช้บริการก็ต้องอุดหนุนบริการและให้ข้อมูลป้อนกลับเพื่อการพัฒนาธุรกิจ และการบริการที่เป็นไปตามความต้องการของตนตลอดจนสนับสนุนให้สหกรณ์มีการเชื่อมโยงความร่วมมือในการดำเนินธุรกิจเพื่อความเป็นปึกแผ่น ภายใต้ภาวะแวดล้อมที่มีการแข่งขัน

การศึกษาพัฒนาการของการสหกรณ์ จนถึงปัจจุบันนั้น ศาสตราจารย์ โรเจอร์ สเปียร์ แห่งมหาวิทยาลัย โอเพิน ยูนิเวอร์ซิตี ประเทศอังกฤษ³ และศาสตราจารย์เอียน แมคเพียร์สัน แห่งมหาวิทยาลัยเวคตอร์ ประเทศแคนาดา ได้นำเสนอบทความไว้อย่างน่าสนใจ โดยชี้ให้เห็นว่าการสหกรณ์ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในสหกรณ์ ซึ่งก่อให้เกิดเป็นองค์กรที่แตกต่างกันใน 3 รูปแบบ บางส่วนโน้มเอียงไปในบริษัทเอกชน บางส่วนโน้มเอียงไปสู่การดำเนินงานตามภารกิจของรัฐและส่วนที่อ้างอัตลักษณ์ของการเป็นองค์การธุรกิจที่มีเป้าหมาย

ทั้งเศรษฐกิจและสังคมที่รู้จักกันในนามของ Third Party โดยมีข้อสังเกตว่าการปรับเปลี่ยนรูปแบบของสหกรณ์ดังกล่าวจะยังคงความเป็นสหกรณ์อยู่หรือไม่?

เพื่อธำรงรักษาอัตลักษณ์ของ “สหกรณ์” ให้เป็นมาตรฐานสากลดังนั้น สัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (ICA) ในฐานะองค์กรกลางของสหกรณ์ทั่วโลกจึงได้ กำหนดกรอบสำหรับประเภทสหกรณ์ที่ดำเนินการภายใต้หลักการสหกรณ์สากล ที่สำคัญได้แก่ สหกรณ์ผู้บริโภค สหกรณ์เครดิต สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์อเนกประสงค์ สหกรณ์บริการ สหกรณ์เคหะสถาน สหกรณ์ประกันภัย สหกรณ์คนงาน สหกรณ์ป่าไม้ สหกรณ์ประมง สหกรณ์นิคม สหกรณ์เพื่อสุขภาพ และสหกรณ์ลูกผสม ฯลฯ

อาจกล่าวได้ว่า วิกฤตเป็นโอกาสของสหกรณ์ โดยเมื่อคราวเกิดวิกฤตเศรษฐกิจโลก ที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2551 และได้ลุกลาม จนเกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางในหลายภูมิภาคเป็นระยะเวลายาวนาน และสร้างปัญหาวิกฤตหลายประการ ทั้งการล่มสลายของธุรกิจขนาดยักษ์ใหญ่ การจ้างงาน ความยากจน ความอดอยากหิวโหย โดยภายหลังการประชุมระหว่างภาคีองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อหาทางป้องกันมิให้เกิดปัญหาวิกฤตในอนาคตนั้นทำให้มีมุมมองว่า ตัวแบบธุรกิจสหกรณ์เป็นทางเลือกที่ดีกว่าของประชาชน โดยข้อสรุปที่สัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศได้แถลงในที่ประชุมองค์การสหประชาชาติ ถึงจุดเด่นของสหกรณ์ที่สามารถยืนหยัดเผชิญหน้า ผ่านวิกฤตเศรษฐกิจได้ดีกว่า

3 ดูรายละเอียดใน www.ica.coop

ธุรกิจเอกชน นั้นที่สำคัญมี 3 ประการ ได้แก่ 1) เจ้าของธุรกิจ คือ สมาชิกสหกรณ์ มิได้มีนโยบายให้สหกรณ์ดำเนินธุรกิจ เพื่อมุ่งหวังกำไร ดังนั้น ธุรกิจสหกรณ์ ส่วนใหญ่จึงไม่เสี่ยงในการลงทุนแต่มุ่งดำเนินธุรกิจเพื่อให้บริการแก่สมาชิกเป็นสำคัญ 2) ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการสหกรณ์ ไม่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจเอกชน เพราะผู้บริหารสหกรณ์ในส่วนของกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ เป็นผู้อาสาสมัคร 3) สหกรณ์มีแนวปฏิบัติตามหลักการสหกรณ์สากล ที่ให้ความสำคัญแนวทางการดำเนินงานที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการที่ดีและเป็นธรรมมา

กึ่งกาล ภายใต้การมีส่วนร่วมของสมาชิก อย่างไรก็ตามความล้มเหลวในสหกรณ์ที่มีให้เห็นอยู่เนืองๆ นั้นมักมีเหตุปัจจัยมาจาก การขาดการควบคุมจากสมาชิก ซึ่งเปิดโอกาสการทุจริตจากฝ่ายบริหารจัดการ เช่นเดียวกับที่เราเห็นกรณีตัวอย่าง การทุจริตจากบางสหกรณ์ในประเทศไทย ซึ่งจำเป็นที่ต้องยกระดับให้มีการบริหารจัดการที่ดี ภายใต้การมีส่วนร่วมของสมาชิกควบคู่กับการกำหนดมาตรการป้องกันมิให้เกิดการทุจริตและเกิดผลกระทบต่อประชาชน

ด้วยตระหนักเห็นความสำคัญของการสหกรณ์ ในการเป็นกลไกการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ตลอดเวลากว่า 15 ปี สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ (สว.สก.) และภาคี จึงได้ดำเนินการวิจัยภายใต้ชุดโครงการการวิจัย “การขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม” ที่รู้จักกันดีในนามว่า The DC&F ภายใต้การสนับสนุนของ “สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ

วิจัย” (สกว.) โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญในการศึกษาหาแนวทางและสร้างสรรค์นวัตกรรมสนับสนุนการยกระดับคุณค่าและการสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบสหกรณ์ ในห้วงเวลาดังกล่าว ได้มีผลงานวิจัย และนวัตกรรมทั้งใน รูปแบบของแนวทางเชิงยุทธศาสตร์นวัตกรรมต้นแบบธุรกิจ และชุดความรู้ต่างๆ ออกมาเผยแพร่ในขบวนการ สหกรณ์ชุมชน ตลอดจนการนำไปใช้ในเชิงนโยบายระดับชาติ และระดับสหกรณ์ ขบวนการ โดยหากได้ติดตามพัฒนาการของขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย จะเห็นว่า นโยบายรัฐภายใต้แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2546-2549) ได้ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างสหกรณ์จดทะเบียน และสหกรณ์ภาคประชาชน โดยใช้ นวัตกรรม การเชื่อมโยงเครือข่ายคุณค่าระหว่างสหกรณ์ที่จดทะเบียนและสหกรณ์ภาคประชาชน นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นมา โดยในห้วงเวลาของแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 2 ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมานั้นนโยบายของรัฐในการพัฒนาการสหกรณ์ ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการพัฒนาสหกรณ์แห่งชาติ (คพช.) ได้กำหนดทิศทางกำกับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปที่ 2 กลุ่มยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่ **กลุ่มยุทธศาสตร์สร้างการเปลี่ยนแปลง** ที่เน้นไปที่การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการรณรงค์ให้คนในชาติเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการสหกรณ์ และ**กลุ่มยุทธศาสตร์พัฒนาระบบสหกรณ์ที่มีคุณค่า** ที่เน้นไปที่การยกระดับขีดความสามารถของสหกรณ์ การเชื่อมโยงเครือข่ายภายใต้โซ่อุปทาน และการพัฒนา

ระบบการเงินเพื่อการพึ่งพาและร่วมมือกัน ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการวิจัยภายใต้ THE DC&F ชี้ให้เห็นข้อจำกัดและอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาการสหกรณ์ในประเทศไทยที่สำคัญมี 6 ประการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในสหกรณ์ที่ย่อหย่อน 2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจในสหกรณ์ จึงไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นเหตุปัจจัยที่อาจนำไปสู่ปัญหาการทุจริตในสหกรณ์ 3) การที่รัฐใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือของรัฐในการพัฒนาเศรษฐกิจ – สังคมก่อให้เกิดความสับสนในแนวทางการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ตามอัตลักษณ์ การเป็นองค์การพึ่งพาตนเอง 4) ขาดระบบสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในเชิงธุรกิจทำให้สหกรณ์ไม่สามารถให้บริการเพื่อการแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิก ได้อย่างแท้จริง 5) ขีดความสามารถในการจัดการธุรกิจของสหกรณ์ส่วนใหญ่ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยในห้วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา ทีมวิจัยชุดโครงการ The DC&F และภาคีเครือข่ายจตุรมิตร ภายใต้การสนับสนุนของ สกว.ได้ขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนา โดยใช้กรอบการพิจารณาระบบคุณค่าและการค้าที่เป็นธรรม (VN & F Platform) ร่วมกับภาคีในกระบวนการสหกรณ์ และชุมชน ก่อเกิดเป็นนวัตกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ โดยปัจจุบันกำลังวางระบบการวิจัยเพื่อปทัศยุทธศาสตร์การปฏิรูปการสหกรณ์และการปฏิรูปการเกษตรโดยใช้กลไกสหกรณ์โดยดำเนินการศึกษาแนวทางการยกระดับสมรรถนะคน ขีดความสามารถของเครือข่ายสหกรณ์

และกรอบแนวทางเชิงยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการยกระดับคุณค่าและการสร้างมูลค่าเพิ่มในสหกรณ์ โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นวาระครบ 100 ปี การสหกรณ์ไทย โดยคาดหวังว่าตัวแบบธุรกิจสหกรณ์ จะช่วยเป็นกลไกในการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมแก่สังคม อีกทั้งเป็น กลไกที่จะช่วยผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ-สังคม บนวิถีสหกรณ์ ในห้วงเวลา ศตวรรษที่สองของการสหกรณ์ไทย

ILO Recommendation 193 (Co-op. College UK, 2004)

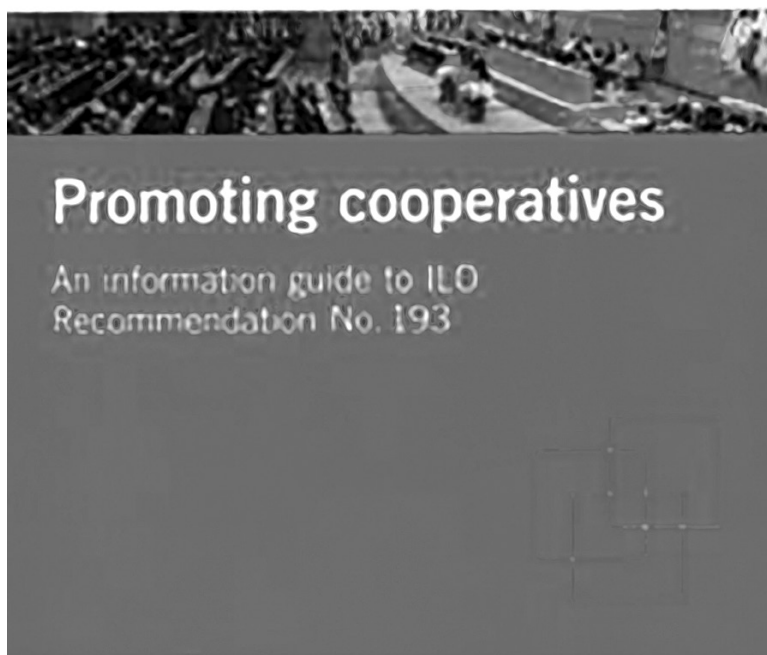
ในช่วงปี พ.ศ. 2545 องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้ประกาศคำแนะนำ ILO ฉบับที่ 193 เพื่อใช้เป็นนโยบายในภาคีเครือข่ายระหว่างประเทศสำหรับการขับเคลื่อนการสหกรณ์ในห้วงเวลาศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ คำแนะนำดังกล่าวไม่เพียงแต่จะเป็นกรอบการทำงานเชิงนโยบายในการพัฒนาสหกรณ์ของรัฐที่เกี่ยวกับการพัฒนากฎหมาย ระบบบริหารจัดการ และนโยบายที่จะให้เกิดความองงามของสหกรณ์ โดยมี ICA ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมคำแนะนำดังกล่าว ซึ่งคำแนะนำดังกล่าวได้ถูกจัดเตรียมโดยวิทยาลัยการสหกรณ์ในอังกฤษ ร่วมกับ ICA ซึ่งในที่นี่จะสรุป

สาระสำคัญ ในประกาศดังกล่าวดังนี้

กรอบนโยบายและบทบาทของรัฐบาล

ความสมดุลในสังคมต้องการนโยบายรัฐและภาคเอกชนที่เข้มแข็งใน

ขณะเดียวกันก็ต้องการสหกรณ์ องค์การพึ่งพาตนเอง และ NGOs ที่เข้มแข็งด้วย ดังนั้น รัฐจึงต้องกำหนดนโยบายและกฎหมายในการสนับสนุนสหกรณ์ในทิศทางที่สอดคล้องกับบริบทของสหกรณ์ตามคุณค่า และหลักการสหกรณ์ ดังต่อไปนี้

4 สหกรณ์ที่จดทะเบียน หมายถึง สหกรณ์ที่จดทะเบียนจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ ปัจจุบันมี 7 ประเภท ส่วนสหกรณ์ภาคประชาชน หมายถึง กลุ่ม/องค์กรพึ่งพาตนเองที่ดำเนินงานตามหลักการประชาธิปไตย การพึ่งพาตนเอง และร่วมมือกัน แต่ไม่ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ สัจจะสะสมทรัพย์ ฯลฯ

5 คู่มือละเอียดเพิ่มเติมในแผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 1,2 (www.cai.ku.ac.th)

6 รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ชุดโครงการการขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการค้าที่เป็นธรรม ระยะที่ 5. โดย รศ.จุฑาทิพย์ ภักธราวัต และคณะ. 2555.

7 ภาคีเครือข่ายจตุรมิตร หมายถึง ภาคีสหกรณ์ ภาควิชาการ หน่วยงานรัฐ เอกชน และชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนการวิจัยภายใต้ชุดโครงการ The DC&F

จัดตั้งและวางกรอบนโยบายในการส่งเสริมการจดทะเบียนสหกรณ์ให้สามารถดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมนโยบายที่นำไปสู่การมีเงินสำรองและเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนสหกรณ์

ดำเนินการกำหนดมาตรฐานสหกรณ์ ที่ชี้ให้เห็นธรรมชาติการทำหน้าที่ในบทบาทขององค์การอิสระ ฟังพาตนเอง และเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายสหกรณ์ และแนวปฏิบัติ เช่นเดียวกับองค์การธุรกิจรูปแบบอื่น และองค์การด้านสังคม

สนับสนุนให้สมาชิกสหกรณ์มีบทบาทในโครงสร้างสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์บริการตอบสนองสมาชิก

ผลักดันการพัฒนาสหกรณ์ในทิศทางของการเป็นองค์การอิสระ ฟังพาตนเอง อีกทั้ง สนับสนุนให้สหกรณ์เข้าไปมีบทบาทในการให้บริการในภาคส่วน

เศรษฐกิจต่าง ๆ

ส่งเสริมการให้การศึกษาอบรมแก่ผู้นำในทุกระดับ

ส่งเสริมการฝึกอบรมในด้านการเพิ่มผลผลิตภาพ และความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ ตลอดจนการเพิ่มคุณภาพและบริการของสหกรณ์

จัดให้มีกฎหมาย นโยบาย คຸ້ມครองสหกรณ์

สนับสนุนการจดทะเบียนสหกรณ์ การสอบบัญชี และการรับรองมาตรฐานสหกรณ์

ส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ดีด้านธรรมาภิบาลในสหกรณ์

รัฐพึงส่งเสริม สนับสนุนการสร้าง ความเข้มแข็งในสหกรณ์ ดังต่อไปนี้

จัดให้มีโปรแกรมการฝึกอบรมทรัพยากรมนุษย์

ส่งเสริมให้มีการวิจัยและให้บริการที่ปรึกษา

ส่งเสริมให้สหกรณ์มีโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการลงทุน ให้มีการสอบบัญชีและตรวจสอบกิจการ

ให้มีกลไกและระบบการจัดการข้อมูลสหกรณ์

การให้ข้อมูลข่าวสารด้านสหกรณ์ และสาธารณชน

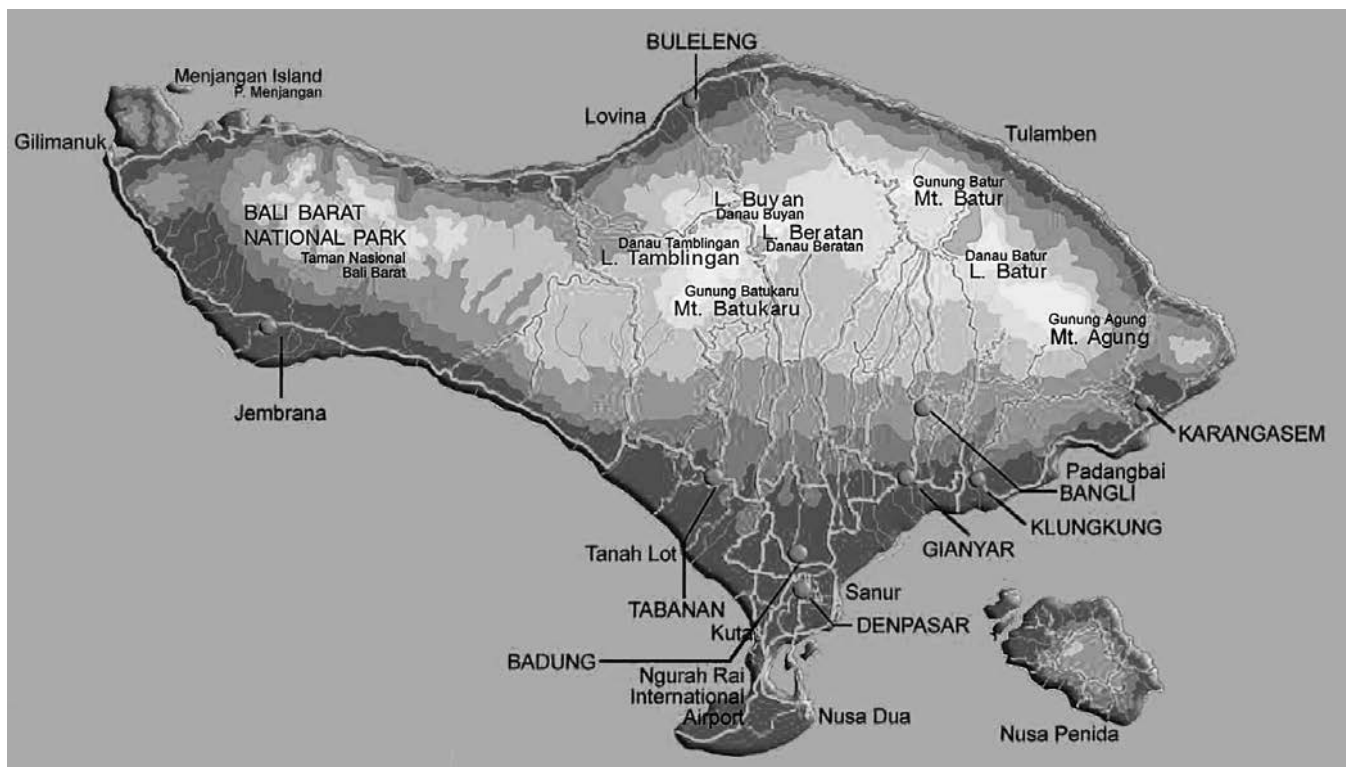
ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยี

ส่งเสริมการให้บริการด้านการตลาดสหกรณ์

การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์

The Bali Resolution

การประชุมสหกรณ์ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ครั้งที่ 8 โดยมีตัวแทนของขบวนการสหกรณ์ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่เป็นสมาชิก ICA เข้าร่วมประชุม

ซึ่งจัดขึ้นในช่วงเวลาการประชุมใหญ่ครั้งที่ 11 ของ ICA-AP ระหว่างวันที่ 11 – 19 กันยายน 2557 ณ เมืองบาห์ลี ประเทศอินโดนีเซีย ได้มีการพิจารณาประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนโยบายรัฐที่พึงประสงค์ ดังนี้

ความสามารถขององค์การธุรกิจ ให้เป็นที่ประจักษ์ใน แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน คิดค้นกิจกรรมสร้างสรรค์ โดยเน้นในเรื่องของความทั่วถึงและยั่งยืนผ่านการมีส่วนร่วมของสมาชิกให้มากขึ้น โดยเฉพาะสตรี เยาวชน และปัจเจกบุคคล

แนวทางสำหรับกลไกและกระบวนการปรับปรุงกฎหมายและกำหนดนโยบายในทิศทางตามประกาศ ICA ว่าด้วยเอกลักษณ์ของการสหกรณ์ อีกทั้งการมีส่วนร่วมกับขบวนการสหกรณ์ระดับโลกในระดับภูมิภาค

ให้ความสำคัญกับเป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืนและการวางตำแหน่งของสหกรณ์ในวาระแห่งการพัฒนาโลก หลัง ปี 2558

เห็นควรให้มีการใช้ประกาศ ICA ว่าด้วยเอกลักษณ์ของการสหกรณ์ และการส่งเสริมด้านทฤษฎีและแนวปฏิบัติในทุกๆระดับของการศึกษาและอบรมด้านสหกรณ์

ตระหนักถึงความสำคัญของ ICA Blue print ในฐานะที่เป็น กรอบยุทธศาสตร์ในช่วงเวลาทศวรรษแห่งการสหกรณ์(2553-2563)โดยมีประเด็นสำคัญในเรื่องตัวชี้วัดการพัฒนาการสหกรณ์ ซึ่งให้ความสำคัญกับเรื่องสหกรณ์กับชุมชน การขับเคลื่อนสหกรณ์ โดยให้ความสำคัญกับสหกรณ์ เยาวชน และบทบาทการเพิ่มคุณค่าและสร้างโอกาสความเท่าเทียมในสังคมแก่ทุกคน

ให้ความสำคัญกับการปรับปรุง กฎหมาย นโยบายรัฐ และกฎระเบียบสำหรับสหกรณ์ ที่ช่วยลดอุปสรรคและเกิดความเหมาะสมกับการส่งเสริมการดำเนินงานในรูปแบบขององค์การธุรกิจของภาคประชาชน (people based economic enterprise) ในภูมิภาค

เพื่อการขจัดปัญหาดังกล่าว และ อารังไว้ซึ่งจิตวิญญาณสหกรณ์ จึงเห็นควรให้วางแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่

ร่วมกันในการประเมินและวัดบทบาทการดำเนินการของสหกรณ์ ควบคู่กับการเพิ่มกลไกการวิจัยการสหกรณ์และสร้างสรรค์องค์ความรู้ โดยการรวบรวมข้อมูลที่มีศักยภาพและการจัดการข้อมูลเพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสหกรณ์ โดยรัฐบาลของประเทศและผู้เกี่ยวข้องอย่างยั่งยืน

การลงทุนในเทคโนโลยี การศึกษาและการให้การอบรมแก่สมาชิก พนักงาน และกรรมการเพื่อเพิ่มการมีส่วนร่วมในการให้บริการและยกระดับขีด

โดยการวางเป้าหมายในด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน

รัฐบาลของประเทศต่างๆ องค์การระหว่างประเทศและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้ ตระหนักถึงความสำคัญของสหกรณ์ ในตัวแทนของภาคประชาชนและการทำงานของสหกรณ์ในกระบวนการระดับชาติ ภูมิภาคและโลก เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการให้การสนับสนุนทรัพยากร และจัดให้มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาภาคสหกรณ์ ให้มีบทบาทในการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น ทรัพยากรทางทะเล ฯลฯ

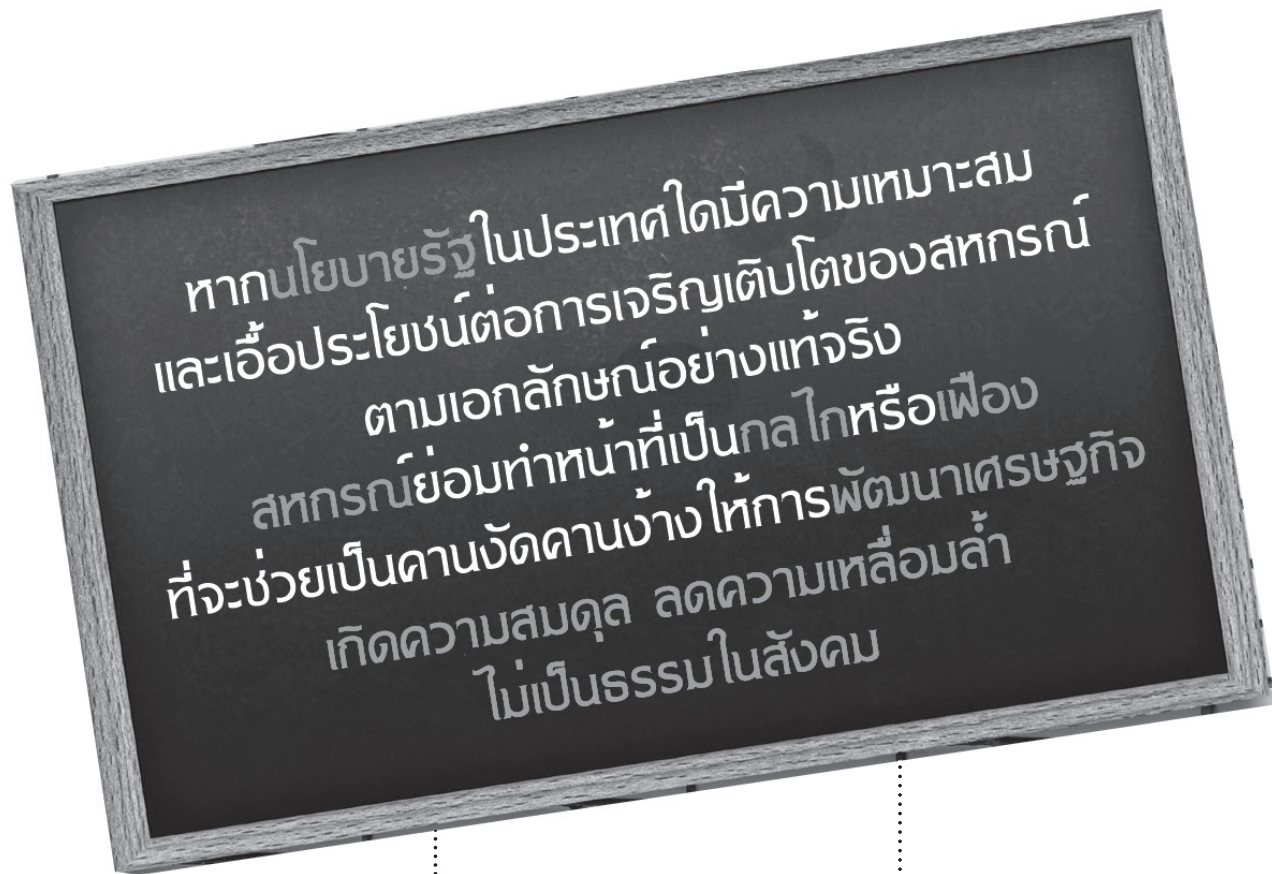
ผลักดันขบวนการสหกรณ์ระดับประเทศให้เรียกร้อง รัฐบาลในการวาง

การทำงานอย่างใกล้ชิดกับ ICA เพื่อให้เกิดบรรยากาศความร่วมมืออย่างกว้างขวางทั้งในระดับประเทศและภูมิภาคสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน

สรุป และบทส่งท้าย

การดำเนินงานสหกรณ์ตามเอกลักษณ์ของสหกรณ์ในการเป็นองค์การธุรกิจของสมาชิก เพื่อสมาชิก โดยสมาชิก และยึดมั่นตามคุณค่าและหลักการสหกรณ์สากลนั้น แท้จริงแล้วความรับผิดชอบควรเป็นของสมาชิก หากแต่ในทางปฏิบัติสำหรับประเทศต่างๆ ที่รัฐเห็นความสำคัญของ “สหกรณ์” เพื่อให้ประชาชนใช้สหกรณ์เป็นกลไกใน

การแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคม และการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นโยบายรัฐที่พึงประสงค์เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลดีหรือ (ผลกระทบ) ต่อการดำเนินงานสหกรณ์ กล่าวคือ หากนโยบายรัฐในประเทศใดมีความเหมาะสมและเอื้อประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตของสหกรณ์ตามเอกลักษณ์อย่างแท้จริง สหกรณ์ย่อมทำหน้าที่เป็นกลไกหรือเฟืองที่จะช่วยเป็นคานาจัดคานาง้างให้การพัฒนาเศรษฐกิจ เกิดความสมดุล ลดความเหลื่อมล้ำ ไม่เป็นธรรมในสังคม โดยทางตรงกันข้าม นโยบายรัฐในประเทศที่ขบวนการสหกรณ์ถูกแทรกแซง โดยที่รัฐใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือรัฐ และส่งผ่านมาตรการเชิงนโยบายเงินอุดหนุนแก่สหกรณ์ ในแนวทางดังกล่าว สหกรณ์ก็จะมีบทบาทภารกิจไม่แตกต่างไปจากหน่วยงานรัฐ นั้นหมายความว่า

ว่า สหกรณ์มีใจองค์การของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้น เนื้อหาในบทนี้จึงได้หยิบยกกรอบแนวคิดเกี่ยวกับนโยบายรัฐกับการสหกรณ์ คำแนะนำ ILO ฉบับที่ 193 และข้อตกลงบาห์ลี มาเพื่อเป็นข้อสังเกตสำหรับผู้เกี่ยวข้อง ในส่วนที่เป็นสาระสำคัญที่รัฐพึงได้ตระหนักและนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายสหกรณ์ ตลอดจนการสนับสนุนการจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น อาทิเช่น ฐานข้อมูลสหกรณ์ ระบบและกลไกการให้การศึกษาอบรม แหล่งเรียนรู้ และมาตรวัดที่เป็นมาตรฐานการดำเนินงานสหกรณ์ ซึ่งจะช่วยเกื้อหนุนการส่งเสริมการสหกรณ์ ในส่วนบทบาทรัฐที่พึงประสงค์อย่างแท้จริง